

Nr 29

Utlåtande i anledning av väckta motioner om främjande av konsumtionen av alkoholfria drycker.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:393 av herrar *Per-Olof Hanson* och *Harry Carlsson* samt II:470 av herr *Källstad m. fl.* föreslås, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om en allsidig utredning av frågan om vidgade statliga åtgärder — främst de i motionerna exemplifierade — till främjande av konsumtionen av alkoholfria drycker av olika slag.

I motionerna anföres bl. a. att nutidens samhälle ställer ökade krav på medborgarnas insatser och anpassningsförmåga och att alkoholkonsumtion blir allt riskablare. Behovet av alkoholfria drycker har på grund härav starkt ökat. Deras konkurrenskraft gentemot alcoholdryckerna skulle kunna betydligt ökas, om de alkoholfria dryckerna befriades från särskild skatt, vilket från nykterhetssynpunkt måste anses riktigt.

Det finns numera alkoholfria drycker lämpade för olika maträtter, och det finns ett ganska rikhaltigt sortiment, men de är alltjämt relativt okända bland den stora allmänheten. Det bör därför undersökas hur man skall kunna få till stånd en effektiv försäljnings- och distributionsapparat för dessa drycker, eventuellt med statligt stöd. Systembolagens och restaurangernas personal borde erhålla särskild undervisning om dryckerna exempelvis vid utbildningen i yrkes- och hushållsskolor. Alkoholfria hotell och restauranger av högre klass och mellanklass borde stödjas genom statliga åtgärder.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II:470.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Nya systemaktiebolaget, Föreningen Fruktdrycker och Sveriges nykterhetsvänners landsförbund.

Nya systemaktiebolaget anför, att bolaget började föra alkoholfria drycker på sommaren 1957. Försäljningen har visat en glädjande utveckling och nådde år 1962 något över 147 000 liter. Bolaget har alltid eftersträvat att erbjuda ett varierat och högklassigt sortiment. De nu tillgängliga alkoholfria dryckerna har emellertid visat sig oftast vara alltför söta för förtäring i samband med måltid, men försök pågår att framställa drycker med en lägre söthetsgrad.

Bolaget har övervägt att även föra juicer, men dessa drycker förekommer inom praktiskt taget hela livsmedelshandeln, varför det ej ansetts nödvändigt.

Vid prissättningen har bolaget icke ansett sig kunna underskrida det

lägsta pris, till vilket vederbörande vara säljes hos representativa företag inom den allmänna handeln. Man har dock skyltat med och annonserat om alkoholfria drycker. Bolaget säger sig hysa förhoppningen att dess ansträngningar skall leda till att allmänheten blir medveten om att man jämsides med alkoholhaltiga drycker alltid har alkoholfria alternativ.

Föreningen Fruktdrycker säger sig städse ha strävat efter att genom praktisk upplysningsverksamhet öka kännedomen om de alkoholfria dryckerna. Senare år har man bedrivit en fortlöpande opartisk prövning av nya drycker som salubjudes.

Föreningen förordar att upplysningsverksamheten intensifieras, att lärarutbildningen och undervisningen på området blir väl tillgodosedda, att åtgärder vidtages för att åstadkomma en avvägd sortering av drycker i butiker och restauranger och för att dryckerna skall kunna saluföras till konkurrenskraftiga priser.

Sveriges nykterhetsvänners landsförbund anför, att det är ett kärnproblem för nykterhetsupplysningen att man skall kunna lämna lockande alkoholfria dryckesalternativ. Det måste finnas ett rikligt urval av smakliga och festbetonade drycker till rimliga priser. I övrigt hänvisar förbundet till Föreningen Fruktdryckers yttrande.

Förbundet anser att vid en utredning huvudvikten bör läggas vid prisfrågorna, yrkesutbildningen, ökade anslag till allmän upplysningsverksamhet samt stöd åt alkoholfria hotell och restauranger.

Utskottet

I motionerna hemställes om en allsidig utredning av frågan om statliga åtgärder för främjande av konsumtionen av alkoholfria drycker.

Det torde inte råda någon tvekan om att, som motionärerna framhållit, utvecklingen på olika områden, inte minst inom bilismen, medfört ett ökat behov av alkoholfria drycker. Det må vidare framhållas att det exempelvis i strävandena att komma till rätta med tendenserna till ökat spritbruk bland unga vore av värde att ha tillgång till ett rikhaltigt sortiment av alkoholfria drycker. Det är också ett rimligt krav att alkoholfria viner skall finnas i en variation som tillgodoser olika smakriktningar och ger möjlighet att — liksom fallet är med alkoholhaltiga viner — vid måltider anpassa vinet efter den mat som serveras. För att åstadkomma en önskvärd ökning av konsumtionen av alkoholfria drycker torde även erfordras bl. a. åtgärder för upplysning och undervisning. Likaså torde frågan om beskattningen av sådana drycker få beaktas. Utskottet får beträffande den nu bedrivna propaganda- och reklamverksamheten m. m. hänvisa till yttrandena över motionerna.

Det är icke möjligt för utskottet att bedöma vilka åtgärder som från statens sida kan vara påkallade på förevarande område, men utskottet har med ovan angivna exempel velat ge uttryck för sin uppfattning om vikten

av att frågorna rörande de alkoholfria dryckerna uppmärksammas. De olika frågor som i detta sammanhang anmäler sig synes emellertid vara för litet kända för att verklig effektivitet skall kunna nås i det praktiska arbetet. Utskottet finner därför motionärernas förslag om en utredning i ämnet väl motiverat och vill i övrigt härom anföra följande.

I sitt utlåtande nr 6 till 1962 års riksdag angående motioner om främjande av fruktdryckskonsumtionen hänvisade utskottet till att frågan torde ingå i det uppdrag som lämnats trädgårdsnäringsutredningen. Utskottet vill erinra om, att utredningen, som tillkallades år 1958, enligt sina direktiv bl. a. har att pröva frågan om möjligheterna att åstadkomma en stegrad konsumtion av trädgårdsprodukter, däribland frukt. Av direktiven framgår också att utredningen enligt eget bedömande äger upptaga andra frågor på trädgårdsnäringsområde än de som angivits i direktiven samt att det är utredningen obetaget att framlägga delbetänkanden i särskilda ämnen. Utredningen hade intill utgången av år 1962 avlämnat fem dylika betänkanden. Utskottet har under hand erhållit besked från utredningen att den på sitt arbetsprogram har en ingående och allsidig utredning angående åtgärder för att åstadkomma ökad konsumtion av fruktdrycker. I denna utredning kommer de i motionerna upptagna frågorna att prövas.

Vad särskilt angår frågan om beskattningen av de alkoholfria dryckerna vill utskottet framhålla att den torde prövas i samband med de överväganden beträffande de indirekta skatterna som allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att företa.

Utskottet anser stora ansträngningar böra göras för att få till stånd en ändring i vårt folks dryckesvanor till förmån för de alkoholfria dryckerna. Av det ovan anförda torde emellertid framgå, att motionärernas önskemål om utredning är tillgodosett. Då motionerna får anses besvarade härmed och något initiativ från riksdagens sida icke är påkallat, får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I:393 och II:470 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Widén*, Schött, Sörlin, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Ernst Olsson, Tage Johansson och Ferdinand Nilsson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg*, herrar Svensson i Kungälv, Nilsson i Bästekille, Keijer, Börjesson i Glömminge, Rask*, fröken Anderson i Lerum*, herrar Hamrin i Kalmar*, Magnusson i Nennesholm och Nordstrandh.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.